



Број:1847-16-УП/13
Датум:11.12.2013.

Влада Републике Српске
Министарство просвјете и културе
Н/р министра, гдин доц. др Горан Мутаџија

Републички педагошки завод
Н/р директора, гдин др Предраг Дамјановић

Предмет- Препорука
- Програми превенције су саставни дио школског програма

Поштовани,

Насиље над дјецом је озбиљан друштвени проблем и данас је један од најчешћих облика кршења основних права и интереса дјеце. Насиље над дјецом присутно је у различитим облицима-занемаривање дјетета, физичко и психичко насиље, сексуално злостављање, насиље путем интернета и мобилног телефона, међутим, основни проблем је што се различити облици насиља, злостављања и занемаривања дјетета не препознају на вријеме, усљед чега изостаје одговарајућа помоћ и подршка дјетету, али и адекватна реакција према починиоцима насиља над дјецом.

Проблем је и што дјеца о томе ћуте, боје се и стиде да говоре о насиљу који трпе. Боје се посљедица за себе и своју породицу, не желе додатно да компликују проблем или чекају да се проблем сам ријеша. У том чекању, неки се повлаче, а други преузимају исти модел понашања.

Одрастање дјетета је процес који одређује његову будућност. Ако у том процесу одрастања дјетета, одрасли који имају и обавезу и одговорност бринути за здраво одрастање дјетета, не препознају дјететове потребе и његово право на заштиту од било којег облика насиља, злостављања и занемаривања, посљедице по дијете и његов развој могу бити врло тешке и дуготрајне.

УН Конвенција о правима дјетета, члан 19, обавезује државе чланице да предузму све одговарајуће законодавне, административне, социјалне и образовне мјере ради заштите дјетета од свих облика физичког или менталног насиља, повреда или злоупотребе, занемаривања или немарног односа, малтретирања или експлоатације, укључујући и сексуалну злоупотребу, док је на бризи код родитеља, законитих старатеља или неког другог лица коме је повјерена брига о дјетету.

Конвенција Савјета Европе о заштити дјеце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, члан 6, обавезује државе чланице на предузимање свих неопходних законодавних и других мјера како би обезбиједила да дјеца, током основног и средњошколског образовања, добију информације о опасностима од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања, као и о средствима да се сама заштите, у складу са сопственим моћима које се временом развијају.

Образовање је не само једно од основних људских права, већ и кључни фактор за остваривање права дјетета уопште, јер дјеца у образовном систему могу не само да остваре права која имају у образовању, већ и да уче о правима која имају у породици, у здравственом и социјалном сектору, у локалној заједници.

Образовање на које свако дијете има право, много је више од формалног школовања и обухвата широк спектар животних искустава и процеса учења који дјеци омогућавају да, индивидуално и колективно, развијају своју личност, таленте и способности, али и вјештине и способности - да развијају здрав начин живота, да сукобе рјешавају на ненасиљан начин, да критички размишљају и друге способности које ће га припремити за свијет одраслих и самосталан живот у њему.

Циљеви образовања дефинисани су законом у складу са захтјевима Конвенције, али за њихово остваривање неопходан је наставни план и програм који ће бити прилагођен узрасту дјецe, њиховим потребама и могућностима, јер само на тај начин остваривање задатих циљева неће бити доведено у питање.

Данас су сви сагласни да је наставно градиво преобимно, превише предмета, превише наставних јединица у оквиру сваког предмета, напоран распоред, мало времена за објашњења. У трци за реализацијом наставног плана и програма нема времена за провјеру колико су дјеца трајно усвојила знање, нити за васпитни рад са дјецом.

С једне стране, наставни план и програм је преоптерећен, а с друге, не укључује оне садржаје који су неопходни за правилан раст и развој дјетета, а за које би дјеца информације морала добити у школи, као што су заштита здравља ученика, заштита од различитих облика насиља, злостављања и занемаривања, различитих облика ризичног понашања.

У поводу Међународног дана људских права у организацији Омбудсмана за дјецу, Републичког педагошког завода и Министарства породице, омладине и спорта одржан је округли сто на тему „Програми превенције насиља су саставни дио школског програма“, коме су присуствовали представници Министарства породице, омладине и спорта, Министарства унутрашњих послова, Републичког педагошког завода, просвјетне инспекције, Гендер центра, основних и средњих школа и невладиних организација које проводе програме едукације дјецe у школама.

Сви учесници су поздравили иницијативу и указали на важност превенције и потребу да дјеца од најранијег узраста информације о томе како остварити право на заштиту од различитих облика насиља, злостављања и занемаривања морају добити у школи.

Заједнички је став:

- да програми превенције морају бити дио образовног система,
- да програм мора бити континуиран, прилагођен потребама и узрасту дјетета и мора укључити дјецу од најранијег узраста,
- да програм мора бити дио укупних активности школе, уз кориштење свих ресурса школе, за стварање окружења у којем је школа безбједно мјесто за одрастање дјецe, у којој се његује клима повјерења, међусобног уважавања и поштовања, у којој се ради на оснаживању личних капацитета сваког ученика, јача сарадња са родитељима и локалном заједницом, подстиче вршњачка едукација,

- за реализацију програма неопходно је створити одговарајуће претпоставке, које се односе прије свега на потребу едукације запослених у образовном систему.

Разумијевање и остваривање људских права врло је важан дио припреме дјецe за живот у демократском друштву; зато је неопходно да се измјенама и допунама закона о основном и средњем образовању, које су у току, утврди да су:

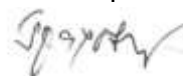
- Програми заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програми заштите здравља ученика и различитих облика ризичног понашања као што су употреба алкохола, дувана, малолјетничка делинквенција, саставни дио школског програма и остварују се кроз различите активности у редовној настави и ваннаставним активностима.

С обзиром на важност превентивних програма у заштити дјецe од различитих облика насиља, злостављања и занемаривања, Омбудсман за дјецу, у складу овлашћењима утврђеним чланом 9. Закона о Омбудсману за дјецу, предлеже Министарству просвјете и културе, предузимање потребних мјера и активности којима ће програми превенције различитих облика насиља бити саставни дио школског програма, на начин да:

- До нове школске године дефинише програм превенције насиља који би био дио образовног система и који би се реализовао у одјељенској заједници.
Програм треба да обухвати различите облике насиља међу дјецом - вршњачко насиље и различите облике насиља над дјецом-физичко, психичко, сексуално, насиље путем информационах технологија, како препознати све његове облике, које су посљедице на одрастање дјетета, коме и како се обратити за помоћ, шта је обавеза надлежних институција према Протоколу о поступању у случају насиља, злостављања или занемаривања дјецe.
- О приједлогу програма обави потребне консултације са стручњацима из ове области, посебно са запосленим у васпитно-образовним установама, те
- Утврди план и програм обуке запослених у васпитно-образовним установама у циљу реализације дефинисаног програма.
- У року од 30 дана од дана пријема препоруке, обавијестите Институцију о мјерама које сте предузели.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу
др Нада Граховац



Достављено:

- Министарству просвјете и културе Републике Српске
- Републичком педагошком заводу